

Professor Keilhaus angrep

Aftenposten

11/1-1951

Svar fra overlege Johan Scharffenberg

Hr. professoren skriver om dokumentene at jeg har «direkte eller indirekte mottatt dem fra det tyske sikkerhetspolitiet».

Det tyske sikkerhetspolitiet gjorde det meget vanskelig for dr. Aalls kommisjon å ta avskrifter, og det åttet å brenne storkingsarkivet, men dette fikk et medlem av kommisjonen forebygd. Jeg fikk fra 1948 etterhånden gjenparter av kommisjonens avskrifter.

Det tyske sikkerhetspolitiet hadde ingen befattning med utenriksminister Kohls skrivelse av 20. mars 1940. Den ble funnet i Forsvarsdepartementet og fotografert. Jeg fikk i 1948 en fotostatisk kopi og offentliggjorde skrivesen i Morgenbladet 19. oktober 1948. Etter anmodning fra Stortingets kontor sendte jeg senere kopien til Stortinget.

Hr. professoren dadler sterkt at jeg ikke forut henvendte meg til presidentskapet. Jeg hadde grunn til å anta at presidentskapet ikke ville fortsette den publikasjon av de hemmelige forhandlinger som det begynte i 1945, og jeg ventet selv å få avslag.

Undersøkelseskommisjonen av 1945 fikk adgang til referatene og offentliggjorde enkelte utdrag, men den gikk ikke dypere inn på vestmaktens planer.

Det er ikke tilstrekkelig at enkelte innvidde får adgang til viktige dokumenter, de bør være tilgjengelige for almenheten så enhver kan undersøke dem selvstendig og dømme om statsmaktens handlemåte. Når Stortinget ikke selv ville offentliggjøre referatene, bestemte jeg meg til å gjøre det av følgende grunner:

Et hovedargument for Norges tilslutning til FN og Atlant-pakten har vært den påstand at erfaringene under den annen verdenskrig hadde bevisst umuligheten av å opprettholde Norges nøytralitet. Skylden ble lagt utelukkende på Tyskland.

Disse påstander hyller flertallet av det norske folk, og i skolens historieundervisning blir de, som regel, podet inn i den oppvoksende slekt.

Begge påstander anser jeg som historieforskning, og jeg mistenker våre myndigheter for å ville skjule den sanne sammenheng fordi deres politikk bygger på disse påstander.

Men som dosent Palme riktig har forstått (Stockholms-Tidningen 16. desember 1950), sammenligner jeg Norges stilling til Tyskland 1939-1940 og til Russland nu. Liksom en upartisk skandinaviske nøytralitet dengang var i tysk interesse, ville den nu vært i russisk interesse. Men i begge tilfelle har

vestmaktene i sin egen interesse ønsket å trekke de skandinaviske stater over til sin side og har nå fått Norge og Danmark inn i Atlantpaktens, men ikke Sverige, og de har derved brutt samholdet i Norden.

Denne politikk anser jeg som skjebnesvanger.

Jeg har aldri uttalt noen mening om hvorvidt eller i tilfelle når en tredje verdenskrig vil komme, men hvis den kommer, setter jeg sannsynligheten for russisk okkupasjon til åtskillig over 50 prosent. Danmark og Norge vil bli først okkupert og sist «befriet». Den russiske okkupasjon vil bli verre enn den tyske, også fordi det nu blir krevd en fortsatt motstand (sabotasje, partisanvirksomhet) som vil opphisse okkuperende. «Frigjøringen» vil heller ikke gå så glatt som i mai 1945.

Det norske og det danske folk risikerer samme skjebne som de baltiske folk, og den materielle ødeleggelse vil bli like forferdelig som nu i Korea.

«The new Statesman and Nation» skrev 25. november 1950:

«Everyone is aware of the drift towards war, in which America and the Soviet Union might survive, but not this country.»

Hvis ikke engang Storbritannia kan vente å overleve en ny verdenskrig, hvilket håp har da Norge og Danmark?

Det er mulighet for at FN vil bli sprengt. I så tilfelle vil Norge og Danmark ha full rett til å vende tilbake til nøytralitet i samarbeid med Sverige. Med denne mulighet for øye har jeg villet gi almenheten innblikk i okkupasjonens forhistorie.

Denne beslutning har jeg for flere måneder siden muntlig meddelt en stortingsmann og funksjonærer i Stortingets kontor.

Jeg har også tenkt på den følge at Stortinget og Utenriksdepartementet kan bli drevet til å offentliggjøre alle sine hemmelige dokumenter hvis det lykkes å reise et folkekrav om å lære sannheten å kjenne.

II

Jeg går så inn på hr. professorens saklige innvendinger.

I et møte på Universitetet 9. april 1946 hevdet jeg at den tyske invasjon ikke var folkerettsstridig. Det førte til at jeg i et intervju («Aftenposten» 12. april 1946) begrunnet min oppfatning. Min tankegang er denne:

1. En nøytral stat plikter å behandle alle krigsførende parter ens, den må ikke gjøre den ene part tjenester til skade for den annen part.
2. Hvis den nøytrale stat ikke vil eller kan hindre nøytralitets-

krenkelser fra den ene part, får derved den annen part rett til motforholdsregler som gjør den skadesløs.

Denne folkerettslære lå til grunn for det britiske memorandum 6. januar 1940. Foreign Office påsto at tyske undervannsbåter i tre tilfelle hadde senket allierte skip innenfor norsk sjøområde.

«3. By these hostile acts German naval forces have made the Norwegian waters a theatre of war and have in practice deprived them of their neutral character.»

4. His Majesty's Government accordingly find themselves obliged to take account of the situation thus created and to extend the scope of their naval operations into waters which have thus become a theatre of operations for the enemy's naval forces.»

Hr. professorens fremstilling av den videre utvikling er misvisende. Professor Bergsgård uttaler (Undersøkelseskommisjonens innstilling, bilag bind I, s. 284): «Trussmåla vart ikkje sette i verk. Ein stor fare var avvend, men det var ikkje meir enn ei utsetting.»

Så kom Altmark-affæren 16. februar 1940. Med full tilslutning av den britiske regjering ga Churchill ordre til å borde «Altmark» inne i Jøssingfjord for å befri ca. 300 engelske fanger, uten hensyn til at Norge derved kunne bli drevet inn i krigen. De norske myndigheter forbyd våre to torpedobåter å skyte, og Utenriksdepartementet nøyde seg med diplomatiske protester.

Churchill har selv innrømmet at affæren fremskyndet den tyske aksjon. Den fremkalte de alvorligste advarsler fra tysk side og styrket mistanken om at Norge ikke ville gjøre aktiv motstand mot engelske overgrep.

Hadde Tyskland også grunn til å frykte engelsk okkupasjon av norske havner?

Denne spørsmål ble drøftet av tyske diplomater allerede under forhandlingene forut for Integritetstraktaten av 1907 (flere dokumenter i «Die grosse Politik der Europäischen Kabinette 1871-1914», 23. bind, 2. del).

Utenriksminister Løvland uttalte til den svenske minister Günther at under en krig med Tyskland ville den britiske regjering etter all sannsynlighet ønske å okkupere en norsk havn, kanskje Flekkefjord eller Mandal. Dette fortalte Günther til den britiske minister Sir A. Herbert som 12. januar 1908 rapporterte uttalelsen til Foreign Office («British Documents on the Origin of the War 1898-1914», vol. VIII, s. 122).

Kong Haakon uttalte i desember 1907 til minister Günther at under en krig mellom England og Tyskland «komme med all sannolikhet den ene eller andra makten, sanno-

likt England, at sætte sig fast i en eller annen norsk havn». Dette, menade Hans Majestät, kunde icke gärna traktaten förekomma. — Men, sade konungen, traktaten skulle skydda emot att sedan kriget var slut, England skulle bliva kvar i den under kriget okkuperade havn, och detta vore en stor fördel» (Günther «Minnen från ministertiden i Kristiania åren 1906-1908», offentliggjort 1923).

De metodisk arbeidende tyske diplomater og generalstabsoffiserer har sannsynligvis kjent uttalelser som disse.

Den franske admiral Darian forutsa i en skrivelse av 30. mars 1940 til forsvarsministeren tyske motforholdsregler («la riposte allemande») mot det øverste krigsråds vedtak av 28. mars om mineutlegning i norsk farvann, og i en skrivelse av 12. april 1940 fremholdt han at på grunn av mangel på diskresjon kunne den tyske overkommando ikke være uvitende om beslutningen (faksimile i den tyske hvitbok VI, s. 275).

2. april 1940 fastsatte Hitler tidspunktet for «Weserübung» mot Danmark og Norge, — selve planen var ferdig 1. mars.

Den engelske Stratforce-plan om okkupasjon av Stavanger, Bergen og Trondheim var ferdig 2. februar 1940.

De britiske myndigheter ventet ikke aktiv norsk motstand.

I planen for okkupasjon av Narvik het det:

«8. Although it may be assumed that no opposition will be met with from Norwegian armed forces, as a normal measure of military security, the possibility of hostile action cannot be disregarded.»

Planen antok imidlertid norsk militært samarbeid. Den er datert: «War Office 6th April, 1940» (faksimile i tysk hvitbok 5, 1940, s. 81). Det var en uløselig sammenheng mellom malmutførselen til Tyskland via Narvik og de engelske krav om mineutlegning. Helt fra krigens begynnelse var Churchill opptatt av dette spørsmål.

Det ble imidlertid også utført svepsk malm til England via Narvik, og denne utførsel ønsket Churchill ikke å stanse.

Han skrev i sitt hemmelige memorandum til kabinettet 16. desember 1939 bl. a.:

«We could, for instance, occupy Narvik and Bergen, and keep them open for our own trade while closing them completely to Germany.» («The second world war», vol. I, s. 432).

Senere ville dog den franske regjering ha de svenske gruver ødelagt, mot pengeerstatning (!) til Sverige.

Norge hadde rett til mineutlegning i sitt eget forsvarsinteresse, i så fall helt umiddelbart ved krigens utbrudd, men mineutlegning etter engelsk krav for å skade tysk skipsfart ville vært nøytralitetsbrudd.

Hr. professoren gir en uriktig fremstilling av den norske mineutlegning 1918. Den fant ikke sted «sommaren 1918», men i oktober.

100157